

Organisasjonsutvalgets rapport

Overlevert til Hyperions sentralstyre 17.12.2018

Introduksjon

Om rapporten

Denne rapporten er et resultat av det arbeidet Hyperions organisasjonsutvalg har gjort i 2018, og legges frem etter bestilling fra Landstinget i 2017. Rapporten inneholder drøftinger og forslag til løsninger på noen av utfordringene Hyperion står overfor, og vil stå overfor i fremtiden.

Rapporten er delt opp i tre hoveddeler. Den første tar for seg den overordnede strukturen på organisasjonen, og legger frem tre ulike modeller for hvordan Hyperion kan struktureres. Av disse anbefaler utvalget den såkalte «særforbundsmodellen» hvor Hyperion fungerer som paraplyorganisasjon for flere nasjonale særforbund. Utvalget drøfter også noen problemstillinger knyttet til demokratisk representasjon av de ulike interesseområdene i forbundet.

Den andre delen omhandler maktfordeling og demokratiske arenaer i forbundet, og tar blant annet opp fordeling av myndighet mellom sentrale organer, regionslagene og medlemsforeningene gjennom Landstinget. Her legger utvalget frem flere anbefalinger, som at representantskapet legges ned og at det gjøres noen endringer i Landstinget. Den siste delen av rapporten omhandler profesjonalisering av forbundet, og tar for seg spørsmål knyttet til sekretariatets rolle, generalsekretærens rolle og frikjøpsordningen for arbeidsutvalget.

Organisasjonsutvalget håper at denne rapporten leses og diskuteres nøye av forbundets tillitsvalgte, ansatte og medlemmer, og at dette legger grunnlaget for fremtidens Hyperion. Til syvende og sist er det forbundets tillitsvalgte og medlemsforeningene som må ta avgjørelsene.

Om utvalget

Organisasjonsutvalget består av ni medlemmer med ulik organisasjonsbakgrunn. Utvalget ble satt ned av sentralstyret i Januar 2018, i tråd med hovedprioriteringen i Arbeidsprogrammet vedtatt av Landstinget i 2017. Utvalgets medlemmer kommer fra medlemsforeninger, tidligere sentrale verv, samt eksterne organisasjoner. Til sammen har medlemmene av organisasjonsutvalget bred erfaring både fra Hyperion og fra andre organisasjoner, og bidrar dermed med flere perspektiver på problemstillingene som drøftes. I tillegg til disse ni medlemmene har Hyperions generalsekretær deltatt som sekretær for utvalget uten stemmerett.

Oslo, 15. desember 2018

Organisasjonsutvalgets rapport

Nichlas Dalstein (frem til juni)

Constandino Leiva

Fredrik Vaaheim

Andreas Fosheim Øwre

Guro Bråthen Håkedal

Sara Hauge

Benjamin Skiaker Myrstad

Kristiane Mauno Krystad

Sofia Kristine Gützkow

Simon Skjerven

Sekretær

Innholdsliste

Introduksjon	1
Om rapporten	1
Om utvalget	1
Innholdsliste	3
Del 1: Organisering av interesseområder	4
Hyperion som paraply - særforbundmodellen	4
Hyperion som forbund - dagens struktur	6
Hyperion som integrert organisasjon	7
Interesseområdenes representasjon i Hyperion	8
Anbefalinger fra utvalget	9
Del 2: Maktfordeling og demokrati	10
Sentralstyret og arbeidsutvalget	10
Regionslagenes rolle	11
Representantskapets rolle	12
Landstingets rolle	14
Anbefalinger fra utvalget	14
Del 3: Forbundets arbeidsformer	16
Profesjonalisering av forbundet	16
Anbefalinger fra utvalget	17
Oppsummering og veien videre	19

Del 1: Organisering av interesseområder

I dag er Hyperion organisert som et forbund bestående av rundt 190 selvstendige medlemsforeninger. Et forbund ligner mer på en paraplyorganisasjon enn en tradisjonell integrert organisasjon¹, men i realiteten ligger Hyperion et sted i mellom. En av utvalgets viktigste oppgaver har vært å se på hvordan interesseområdene og medlemsforeningene organiseres gjennom Hyperion. Utvalget har spesielt sett på hvorvidt det finnes andre måter å organisere interessene på, og har kommet frem til tre mulige løsninger. I denne delen av rapporten vil utvalget forklare disse tre modellene, samt drøfte problemstillinger knyttet til representasjon av interesseområdene i Hyperion.

Hyperion som paraply - særforbundmodellen

Hyperion opererer i dag som en slags mellomting mellom en paraplyorganisasjon og en integrert organisasjon. Tidligere har det blitt tatt til ordet for at Hyperion vil fungere best som en rendyrket paraplyorganisasjon. I en slik modell vil Hyperion fungere som paraply for flere forskjellige forbundene som organiserer de ulike interesseområdene under seg igjen. For eksempel kan man tenke seg et datapartyforbund som organiserer datapartyforeninger, et bordspillforbund som organiserer bordspillforeningene, og så videre. Denne måten å organisere forbundet på kaller vi «særforbundmodellen».

Hyperions rolle i en slik modell vil være økonomisk, administrativ og politisk støtte for forbundene. I dag yter Hyperion den samme støtten direkte til medlemsforeningene. Forbundene vil kunne rendyrke sin kompetanse og bruke sine ressurser på sitt felt, i motsetning til dagens Hyperion som må favne et svært bredt spekter av fritidsinteresser. Ulike foreninger har ulike behov for kompetanseopplegg og faglig oppfølging, som Hyperion i dag ikke er i stand til å gi. Et særforbund vil kunne gi mer tilpasset faglig oppfølging som kan styrke medlemsforeningene, samtidig som man har et Hyperion på toppen som kan spisse sin kompetanse på administrasjon og økonomi, og fungere som et felles talerør på vegne av det fantastiske miljøet i Norge.

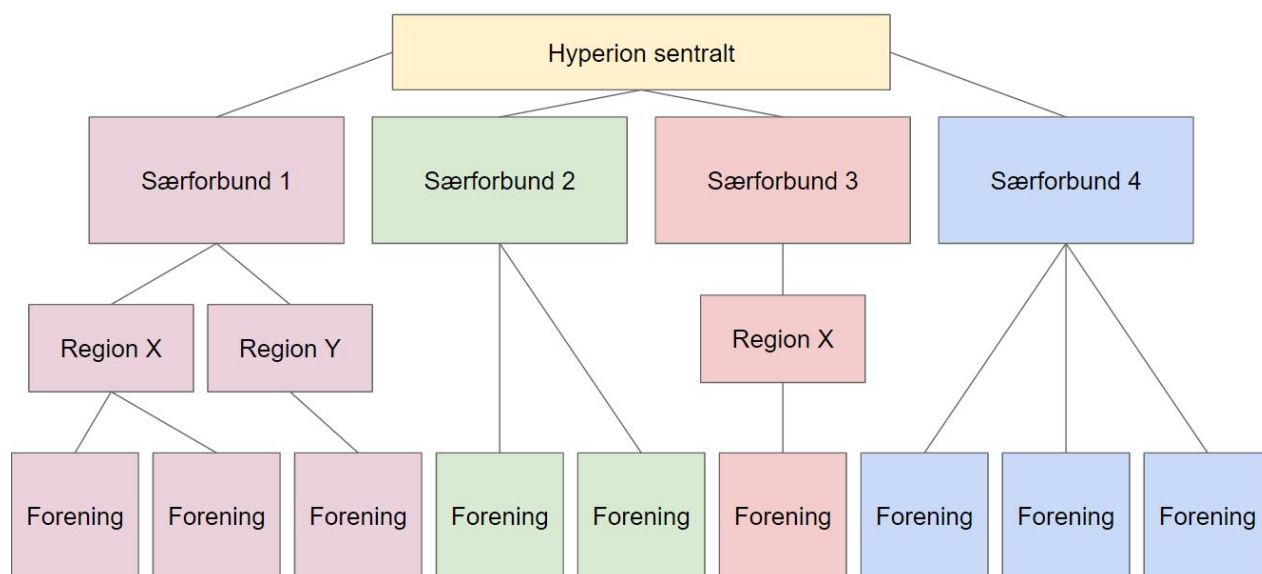
En av de store utfordringene ved en særforbundmodellen er hvorvidt de ulike interesseområdene som i dag organiseres i Hyperion vil være i stand til å opprette og drive et nytt forbund. Det største interesseområdet i Hyperion målt i antall medlemmer er uten tvil dataparty, med store foreninger som KANDU og Polar. Interesseområder med lavere organiseringsgrad, slik som bordspill, rollespill og Laiv,

¹ Begrepet "integrert organisasjon" brukes i denne sammenhengen om tradisjonelle, hierarkiske organisasjoner med lokallag, fylkeslag og sentrallidd, hvor underleddene ikke er selvstendige enheter.

kan oppleve en slik overgang som vanskelig og ressurskrevende. Samtidig må man sikre at Hyperion har nødvendige ressurser for å håndtere en overgang til en slik organisering. Med andre ord vil en slik endring være krevende for både forbundet og dets medlemsforeninger å gjennomføre. En omstilling til en slik modell må være et langtidsprosjekt som utvikler seg gradvis over flere år.

Likevel har en slik organisering klare fordeler. Spesielt vil utvalget fremheve særforbundenes mulighet til å spisse sine kompetansetilbud og den faglige oppfølgingen av medlemsforeningene. Det er en stor svakhet ved Hyperion i dag at man må dekke over et så vidt spekter av ulike interesseområder. Det fører til at forbundet i dag ikke realistisk kan tilby tilpasset oppfølging av hver enkelt medlemsforening.

For å gjennomføre en overgang til en særforbundmodell må forbundets sentralledd sette av ressurser til å finne løsninger på spørsmål knyttet til finansiering både av forbundet sentralt og av hvert særforbund, samt hvordan Frifondmidler eller andre støtteordninger rettet mot medlemsforeningene på best mulig måte kan bevares og styrkes. Man må også finne en løsning for foreninger som står utenfor et særforbund, eksempelvis helt nye foreninger innenfor nyere eller små interessefelter som ikke har ressursene til å etablere et eget særforbund. En mulig løsning er en form for etableringsmedlemsskap, enten direkte i Hyperion eller et slags «etableringsforbund».

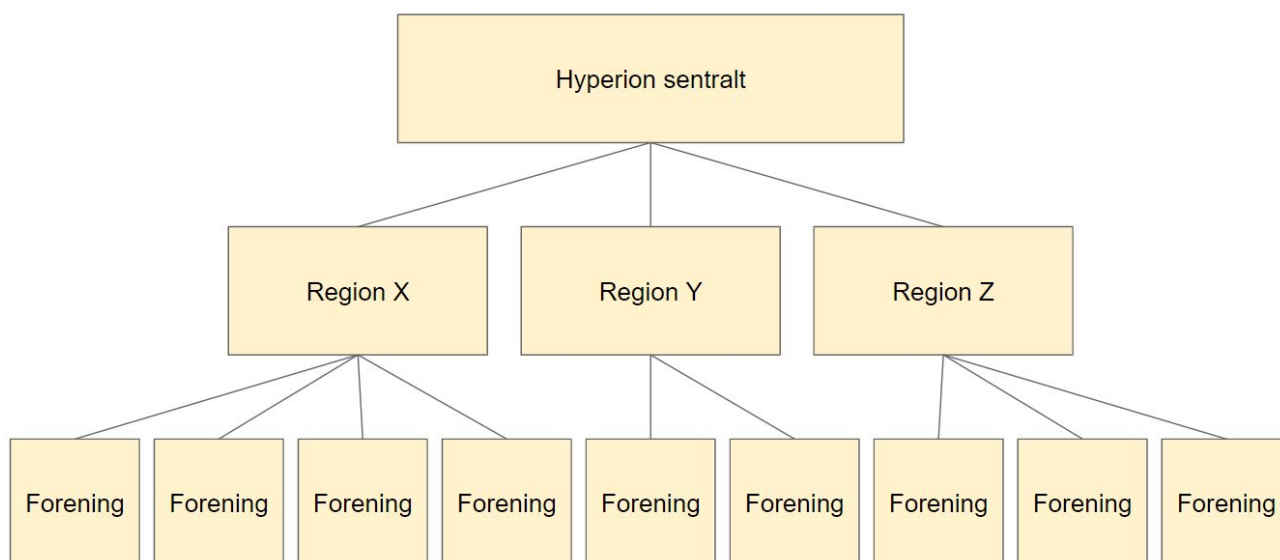

Illustrasjon av organisasjonsstrukturen i en særforbundmodell.

Hyperion som forbund - dagens struktur

Et annet alternativ er å fortsette med samme form for organisering som i dag. Som et forbund består Hyperion av selvstendige og autonome medlemsforeninger som fritt kan melde seg inn og ut av forbundet, og medlemsforeningene fungerer som Hyperions lokallag. Denne modellen har noen likhetstegn med paraplymodellen, som at Hyperion fungerer som et økonomisk og administrativt støtteapparat for medlemsforeningene. Samtidig har den også en del likhetstegn med tradisjonelle integrerte organisasjoner, som at medlemsforeningene telles som lokallag, det finnes regionale (og tidligere fylkesvise) mellomledd i form av regionslagene, og Hyperion tilbyr kompetanseopplegg og demokratiske arenaer direkte til medlemsforeningene.

Denne formen for organisering har både fordeler og ulemper. Hyperion vil ha bedre kontakt og mulighet for å drive tettere oppfølging av medlemsforeningene enn det man ville hatt med en paraplymodell, og Hyperion kan i større grad oppleves som et samlingspunkt for alle de fantastiske fritidsinteressene i Norge. På den andre siden medfører det at Hyperion bruker mye ressurser på oppfølging av lokallag og utvikling av kompetansetilbud og interessepolitikk som må favne et bredt spekter av ulike interesseområder. Dersom man ønsker å bevare denne modellen krever det heller ingen større endringer i organisasjonen, men forbundet bør likevel diskutere mulige endringer som bør gjøres innenfor gjeldende organisasjonsform for å styrke forbundet og dets medlemsforeninger.

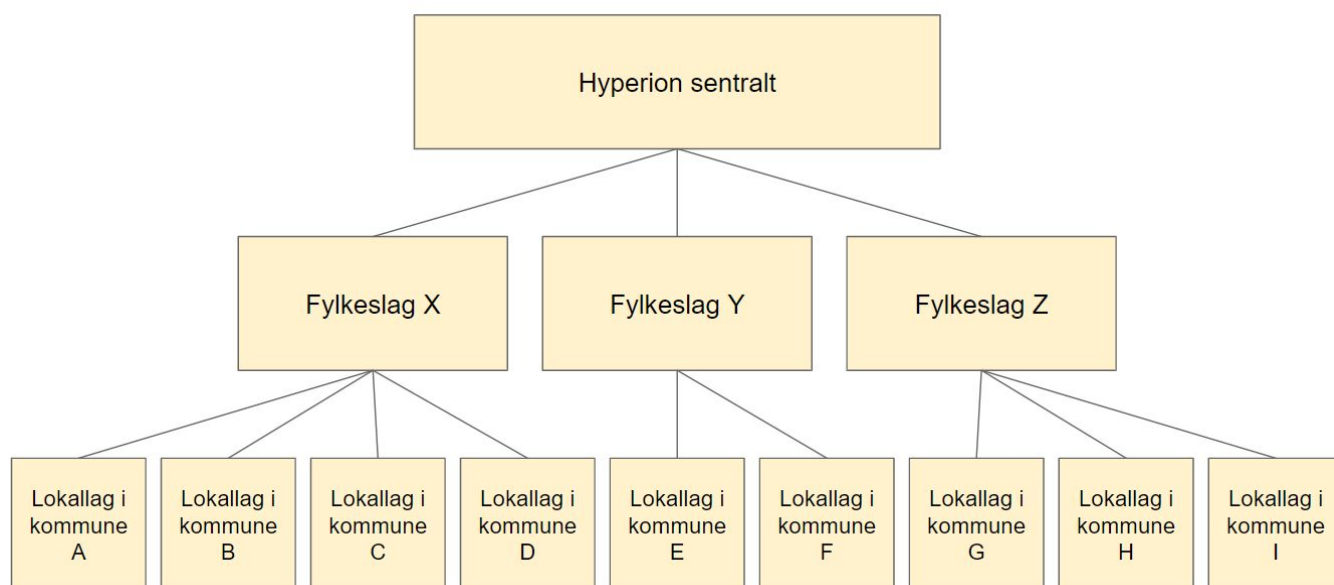

Illustrasjon av dagens organisasjonsstruktur, hvor autonome medlemsforeninger er direkte tilknyttet Hyperion.

Hyperion som integrert organisasjon

Et siste alternativ er å organisere Hyperion som en integrert organisasjon, på samme måte som de fleste andre tradisjonelle interesseorganisasjoner fungerer i dag. I en slik modell vil medlemsforeningene bli integrerte lokallag og mister dermed en stor grad av selvstendigheten de nyter i dag. En mulig ny organisasjonsstruktur i en slik modell kan være at Hyperion organiseres gjennom fylkeslag eller regionslag på regionalt nivå, og lokallag på kommune/bynivå - for eksempel Hyperion Bergen, Hyperion Kristiansand, og så videre. Slike lokallag vil da måtte favne et bredt spekter av interesseområder. En annen løsning er at medlemsforeningene fortsetter å være spisset mot spesifikke interesser og aktiviteter som i dag, men opererer som integrerte deler av Hyperion.

Denne modellen innebærer en geografisk inndeling av lokallag, heller enn en interessebasert inndeling som i dag. Det gjør at lokallagene i langt mindre grad kan målrette sitt arbeid mot visse interesseområder, men må heller fokusere på de fantastiske fritidsinteressene som helhet. Utvalgets mening er at det både kan gjøre aktivitetene mindre attraktive å delta på, og at det blir vanskeligere å rekruttere tillitsvalgte til å drive lokallagene når man ikke i like stor grad drives av sin hobby. Det vil derfor være en dårlig måte å organisere forbundet på.

Illustrasjon av organisasjonsstrukturen i en integrert modell.

Interesseområdenes representasjon i Hyperion

Uavhengig av hvordan Hyperion organiseres i fremtiden og hvilke organer som finnes er det interessant å diskutere hvordan de ulike interesseområdene representeres i forbundet. I dag rommer Hyperion et bredt spekter av ulike interesseområder.

Vedtektenes §1-3 omtaler de fantastiske fritidsinteressene som følgende:

- Fantastiske former for spill og lek, representert ved blant annet dataspill, bordspill og miniatyrspill.
- Datakultur, representert ved blant annet datatreff, demoscenen og annen bruk av data for kreativ utfoldelse.
- Samarbeidsbasert historiefortelling, representert ved blant annet rollespill, levende rollespill og historisk gjenskapning.
- Organisert fellesskap rundt fantastiske kulturuttrykk, representert ved genre som science fiction, horror og fantasy, i blant annet tegneserier, bøker, animasjon, film og TV-serier.

Denne definisjonen av fantastiske fritidsinteresser åpner for å inkludere et stort mangfold av foreninger og aktiviteter - blant annet har Hyperion medlemsforeninger som driver med wrestling og airsoft. Det er i stor grad opp til sentralstyret å definere hvilke aktiviteter som faller innenfor de fantastiske fritidsinteressene ved behandling av innmeldingssøknader.

I dag finnes det ingen formelle mekanismer som sikrer de ulike interesseområdene innflytelse eller representasjon i Hyperion. Sentralstyret består av medlemmer med bakgrunn fra flere ulike interesser, men de velges ikke med den hensikten å nøyaktig gjenspeile mangfoldet blant foreningene. I Hyperions representantskap møter de største foreningene, uavhengig av hvilke interesseområder de representerer, som gjør at det først og fremst er datapartyforeninger og større spillfestivaler/cons som representeres i forbundets nest øverste organ.

Det kan derfor være nyttig for forbundet å diskutere hvorvidt Hyperion bør ha som mål å sikre en noenlunde proporsjonal representasjon av de ulike interesseområdene i forbundets valgte organer, og eventuelle andre grep forbundet bør ta - dersom man bør gjøre noe i det hele tatt. Særlig i overgangen til en særforbundmodell bør forbundet diskutere nøyere hvorvidt det er behov for en slik mekanisme for å sørge for at ikke bare de største særforbundene blir representert i forbundets demokratiske organer.

Anbefalinger fra utvalget

Organisasjonsutvalgets anbefaling er at Hyperion bør starte en prosess for å omdanne Hyperion til en paraplyorganisasjon med interesseinndelte særforbund som medlemmer. Denne modellen har klare fordeler over de to andre modellene som er tatt opp i denne rapporten. Særforbundene vil i større grad kunne ivareta de ulike behovene som de ulike interesseområdene og medlemsforeningene i Hyperion har, og kan bidra til en bedre økonomisk og organisatorisk situasjon for de fantastiske fritidsinteressene i Norge.

For å nå dette målet anbefaler utvalget at følgende gjennomføres:

1. Det nedsettes et utvalg som skal skrive nye vedtekter for Hyperion. Dette utvalget må ta hensyn til utfordringene knyttet til interesseområdenes evne til å gjennomføre en slik overgang, deres ulike behov, og Hyperions funksjon i overgangsperioden til ny modell.
2. Forbundet arrangerer minst to konferanser i løpet av 2019 som omhandler overgangen til særforbundmodellen.
3. Landstinget 2019 vedtar nye vedtekter og Hyperion åpner for medlemskap for særforbund. Det bør finnes en overgangsperiode hvor man både har særforbund og samtidig beholder direkte medlemskap for foreninger som mangler et relevant særforbund.
4. Sentralstyret utarbeider en strategi for å gjennomføre overgangen til den nye organisasjonsmodellen.

Dersom forbundet ikke ønsker å gå over til en særforbundmodell så vil utvalget anbefale at man likevel gjør noen endringer innenfor den nåværende organisasjonsformen, blant annet knyttet til maktfordeling mellom organer og profesjonalisering. Disse endringene diskuteres videre i rapporten.

Del 2: Maktfordeling og demokrati

Organisasjonsutvalgets mandat spesifiserer at utvalget skal se på arbeidsfordeling mellom organer, blant annet rollene til de ulike sentrale organene og regionslagene. I denne delen av rapporten ønsker utvalget å drøfte problemstillinger knyttet til sentralstyret, arbeidsutvalget, regionslagene, representantskapet og landstinget, samt å drøfte andre mulige arenaer for demokratiutøvelse og påvirkning i forbundet.

Sentralstyret og arbeidsutvalget

Hyperion ble tidligere ledet av et Forbundsstyre mellom hvert Landsting, men dette organet ble i 2012 erstattet av et Sentralstyre som står for den daglige driften og strategiske vedtak i forbundet, og et representantskap som tar avgjørelser av større karakter mellom Landstingene. Sentralstyret er dermed et relativt nytt organ i forbundet.

Utvalget ønsker å diskutere hvilken rolle sentralstyret og arbeidsutvalget bør ha i forbundet, og hvor stor makt disse organene bør ha. Det er viktig at denne diskusjonen sees i sammenheng med diskusjoner om representantskapets rolle og regionslagenes rolle. Særlig er det relevant å se på om oppgaver som i dag ligger hos representantskapet bør flyttes til sentralstyret - eller omvendt.

Dersom sentralstyret tar over flere oppgaver, som budsjettbehandling, nedsettelse av faste utvalg og opprettelse av faste stillinger, vil det innebære en sentralisering av makt i forbundet og kan gå på bekostning av muligheten for medlemsforeningene til å påvirke den daglige driften mellom to Landsting. På den andre siden kan det også medføre mer fleksibilitet og mer effektiv drift av forbundet, samt et mer motivert sentralstyre med flere viktige oppgaver. Det samme gjelder forholdet mellom arbeidsutvalget og sentralstyret, hvor det er relevant å drøfte hvordan makt skal fordeles mellom disse to organene.

Hyperions sentralstyre er forbundets øverste organ mellom representantskapsmøtene, og skal iverksette vedtak fattet av Landstinget og representantskapet, samt ta seg av den strategiske ledelsen av forbundet. Sentralstyrets oppgaver er nedfelt i vedtektenes §8-2, om omfatter blant annet planlegging og organisering av sentrale aktiviteter, innkalle til møter i representantskapet, foreta økonomiske disposisjoner, og ta alle nødvendige fortløpende avgjørelser. I tillegg har sentralstyret arbeidsgiveransvaret for forbundet og foretar alle ansettelses, men det daglige arbeidsgiveransvaret ligger hos Generalsekretæren. I tillegg til vedtektenes §8 gir også organisatoriske retningslinjer noen føringer for sentralstyret, blant annet sier punkt 2.2 i retningslinjene at

Sentralstyret forvalter Hyperions eierinteresser i andre virksomheter, som Unicornis. Sentralstyret behandler også innmeldinger av foreninger i Hyperion.

Arbeidsutvalget har ansvar for å lede den daglige driften av forbundet, og jobber på Hyperions kontor. Arbeidsutvalget innstiller overfor sentralstyret og tar også økonomiske, administrative og organisatoriske avgjørelser av mindre karakter. Hoveddelen av arbeidsutvalgets tid går med til prosjektarbeid og oppfølging av sentralstyret, samt forefallende arbeid på kontoret.

Regionslagenes rolle

Hyperion har i dag ikke fylkeslag, men fem regionslag som dekker 14 av landets 18 fylker. Dagens regionslag er Hyperion Nord (Finnmark, Troms og Nordland), Hyperion Midt (Trøndelag og Møre og Romsdal), Hyperion Vest (Sogn og Fjordane, Hordaland og Rogaland), Hyperion Sør (Vest-Agder, Aust-Agder og Telemark), og Hyperion Øst (Oslo, Akershus og Østfold). Vestfold, Buskerud, Oppland og Hedmark inngår ikke i et regionslag per i dag.

Organisasjonsutvalgets mandat sier at utvalget skal se på regionslagenes rolle og mandat, samt hvorvidt det er hensiktsmessig å fortsette med dagens inndeling i regioner. Utvalget vil derfor drøfte hvilken rolle regionslagene bør spille i forbundets maktstrukturer, hvilke oppgaver som bør ligge hos regionslagene, om dagens inndeling i regioner bør endres og i så fall hvordan, og om Hyperion bør ha regionslag i dagens form.

Regionslagenes mandat er festet i vedtektene. §5-1 angir regionslagenes hovedoppgaver, som omfatter følgende:

- Fremme Hyperions formål og grunnprinsipper lokalt
- Legge til rette for samarbeid mellom sine medlemsforeninger
- Ta opp saker lokalt som er av interesse for sine medlemsforeninger
- Være kontaktledd mellom Hyperion sentralt og sine medlemsforeninger

I tillegg kan sentralstyret helt eller delvis delegere fullmakter som ordinært tilhører Hyperion sentralt til et regionslag. Sentralstyret har også mandat til å opprette og legge ned regionslag. Medlemsforeninger i Hyperion meldes inn i Hyperion sentralt, og medlemskapet i et regionslag utgjøres av de foreningene som har tilhørighet til et av lagets fylker. I dag utfører regionslagene én hovedoppgave, nemlig å søke fylkeskommunal støtte for medlemsforeningene. Det er noe variasjon mellom fylkene om hvorvidt regionslaget kan videreformidle fylkeskommunal støtte.

Regionslagene møter i dag både i representantskapet og på Landstinget med to representanter hver, og skal ivareta interessene til de medlemsforeningene som ikke

selv kan møte. Ut over dette har ikke regionslagene noen formell rolle i maktstrukturene i Hyperion. Det kan være problematisk for organisasjonen om det ikke finnes en klar enighet om hva et regionslag skal være og hvordan dette organisasjonsleddet passer inn i styringsstrukturen til Hyperion. Skal de i større grad være et ledd i organisasjonsdemokratiet? Skal de være et rent administrativt organ som fordeler støtte? Skal de ha en større politisk rolle? Bør Hyperion flytte enkelte oppgaver fra sentralt til regionslagene, for eksempel flytte hoveddelen av medlemskontakten dit?

Regionslagene kan være gode arenaer for medlemskontakt, rekruttering og nettverksbygging mellom medlemsforeningene - kanskje i enda større grad enn Hyperion sentralt kan være. En styrking av regionslagene, og overføring av noen flere oppgaver innen medlemskontakt og kompetansetilbud fra sentralt til regionalt plan, kan bidra til å styrke både Hyperion som organisasjon og medlemsforeningene i hver region. Da må man også jobbe for å få regionslag som dekker alle fylkene i landet, og et sentrallledd som fokuserer på kursing og administrativ støtte ovenfor regionslagene. Dersom man gjør endringer i representantskapet kan regionslagene også overta en viktig funksjon som demokratisk mellomledd mellom Hyperion sentralt og medlemsforeningene, gjennom å overta noe av den funksjonen som representantskapet har i dag.

Dersom Hyperion går over til en særforbundmodell er det spesielt relevant å diskutere hvordan regionslagene skal se ut, om de i det hele tatt skal fortsette å eksistere i en slik modell. Særforbundene vil være egne nasjonale organisasjoner, og muligens operere med egne regionale ledd. I en slik situasjon vil det ikke nødvendigvis være hensiktsmessig at også Hyperion som en paraplyorganisasjon opererer med regionale ledd. Samtidig er det viktig at det finnes arenaer også utenfor de nasjonale arrangementene hvor de fantastiske fritidsinteressene møtes på tvers av interesseområder.

Representantskapets rolle

Representantskapet er det øverste organet i forbundet mellom to Landsting, og består av representanter valg av og blant medlemsforeningene. Fordelingen av representanter baserer seg på antallet delegater foreningen hadde på forrige Landsting. I tillegg til representanter fra medlemsforeningene møter 6 direktevalgte medlemmer (valgt av Landstinget) og to varaer, og to representanter fra hvert regionslag.

Vedtektenes §7 fastsetter representantskapets sammensetning og mandat. §7-2 sier at representantskapet har som hovedoppgave å legge de strategiske føringene for de øvrige sentrale organene og å fatte alle vedtak av stor betydning, herunder

godkjenning av store økonomiske og juridiske forpliktelser og revidering av budsjettet. Alle sentrale organer skal rapportere til representantskapet på hvert møte. Representantskapet innstiller også ovenfor Landstinget i noen saker, og har mulighet til å supplere sentrale organer ved frafall. Det skal avholdes minst to møter i representantskapet hvert år.

Representantskapets funksjon er som en arena for maktutøvelse av medlemsforeningene i Hyperion, og organet har en kontrollfunksjon overfor de øvrige sentrale organene i forbundet. I dag finnes det derimot betydelige utfordringer med sammensetningen og arbeidsområdet til representantskapet. Organet har opplevd svært lav grad av deltakelse og engasjement fra medlemsforeningene. I 2017 møtte i snitt 23,5 av 66 mulige deltakere, hvorav flertallet var sentralt tillitsvalgte.

Representantskapet behandler ulike typer saker som i noen tilfeller kan føles uviktige, og i andre tilfeller er kompliserte nok til at organets manglende erfaring med sentral styring av Hyperion kan gå på bekostning av en grundig saksbehandling. Saker som budsjettrevidering ligger i mange andre organisasjoner hos sentralstyret, og saker som innstillinger til Landstinget og rent formelle saker er ikke nødvendigvis den beste bruken av medlemsforeningenes tid.

En mulig løsning er å omstrukturere eller fjerne representantskapet. Dersom man gjør en slik endring er det viktig å diskutere hvilke konsekvenser det har for forbundets demokrati og medlemsforeningenes mulighet til å påvirke forbundet mellom to Landsting. Regionslagene er det organisasjonsleddet som i organisasjonsutvalgets øyne er best skikket til å ivareta den demokratiske funksjonen som representantskapet i dag innehar. Ut over de formelle oppgavene har representantskapet en annen viktig funksjon, nemlig som en arena for medlemskontakt. Dette er også en funksjon som muligens kan bedre ivaretas andre steder, for eksempel gjennom andre nasjonale arrangement og regionslagene.

På en annen side finnes det grunner til å bevare et demokratisk organ med den typen sammensetning som representantskapet har, spesielt dersom man også gjør endringer i Landstinget. Utvalget vil senere i rapporten diskutere Landstinget nøyere, men en mulig modell er å avholde Landsting annethvert år. Da får representantskapet en svært viktig rolle i de årene det ikke avholdes Landsting. For eksempel kan man kun avholde representantskapsmøte i disse årene, for å behandle viktige saker som rammebudsjett, suppleringsvalg, og endringer i sentrale dokumenter. Organisasjonsutvalget mener at et slikt organ kan fungere godt i en særforbundmodell, men i den nåværende organisasjonsstrukturen lever ikke organet opp til de forventninger som settes.

Landstingets rolle

Landstinget er Hyperions øverste organ, og avholdes hvert år i oktober. Landstinget behandler sentrale dokumenter og velger sentralt tillitsvalgte for den neste perioden. I tillegg til å være Hyperions landsmøte er Landstinget også en viktig arena hvor medlemsforeningene møter andre aktive i det fantastiske miljøet, og hvor de driver med erfaringsutveksling, nettverking og læring.

Landstinget behandler årlig fire sentrale dokumenter og rammebudsjettet til Hyperion, i tillegg til valg av sentrale tillitsvalgte. De fire dokumentene er vedtektene, arbeidsprogrammet, politisk program og organisatoriske retningslinjer. Det å skulle behandle såpass mange og store dokumenter over to dager kan gå på bekostning av en demokratisk behandling grunnet tidsmangel. Heller enn å utvide tiden man bruker på å avholde Landsting kan en løsning være å heller behandle noen av dokumentene annethvert år. Dersom man for eksempel vedtar toårige arbeidsprogram og politiske program kan man behandle et program annethvert år, og spare inn tid på møtet.

En annen løsning er å avholde Landsting kun annethvert år - særlig i en særforbundmodell vurderer organisasjonsutvalget dette som en god løsning. En slik endring vil også kreve endringer i valgperioder, som i dag er på ett år for de fleste sentrale tillitsverv. Dersom forbundet gjør en slik endring bør representantskapet eller et tilsvarende organ opprettholdes som en viktig demokratisk arena i årene mellom Landsting.

Det er også en utfordring at Landstinget er et møte med mange delegater og som kan potensielt bli mye større. Alle Hyperions medlemsforeninger møter med minst 1 delegat og får ekstra delegater basert på medlemstall, i tillegg til varadelegater/observatører. Dersom alle medlemsforeningene hadde sendt maksimalt antall delegater og varadelegater ville Landstinget hatt over 500 deltakere - og ville dermed vært svært krevende å arrangere. Forbundet bør derfor vurdere alternative former for utregning av antall delegater på Landstinget i dagens organisasjonsstruktur, for eksempel ved å sette et makstak på antall delegater. I en slik løsning ville Landstinget hatt, som et eksempel, 130 delegater hvert år. Disse ville blitt fordelt mellom medlemsforeningene basert på medlemstall. Det vil gjøre Landstinget til et mer forutsigbart og mindre krevende arrangement for forbundet.

Anbefalinger fra utvalget

Organisasjonsutvalget anbefaler at Landstinget arrangeres annethvert år. Dette vil gjøre årsmøtet enklere å arrangere, både økonomisk og organisatorisk, og frigjør ressurser til andre prosjekter de årene det ikke holdes Landsting. Særlig i en

særforbundmodell er dette en god løsning for å spare økonomiske og menneskelige ressurser. En slik ordning fører også til noen andre endringer:

- Valgperioden for sentrale tillitsverv økes til 2 år.
- Representantskapet, eller et tilsvarende organ, bevares for å fatte viktige avgjørelser.

Dersom Landstinget fortsatt skal arrangeres årlig anbefaler utvalget at modellen for fordeling av delegater på møtet gjennomgås og endres med sikte på å senke antallet delegater, slik at møtets størrelse blir lettere å håndtere og mer stabil. Fordelingen av delegater må også gjennomgås i overgangen til en særforbundmodell. I det tilfellet anbefaler utvalget også at Representantskapet avvikles og de formelle funksjonene overføres til Sentralstyret. Representantskapet er et organ som i dag preges av lite oppmøte og interesse fra medlemsforeningene. Utvalget mener at Sentralstyret er bedre skikket til å fatte de mer kompliserte avgjørelsene innenfor økonomiske og organisatoriske prosesser.

Del 3: Forbundets arbeidsformer

Profesjonalisering av Hyperion er en av de sakene som både organisasjonsutvalgets mandat og hovedprioriteringen i arbeidsprogrammet trekker frem. Mandatet spesifiserer at utvalget skal se på "hvorvidt det er hensiktsmessig for forbundet å ytterligere profesjonalisere organisasjonsdriften, for eksempel ved å gi flere oppgaver til et større sekretariat og gå over til en modell med ansatt generalsekretær".

Dette er diskusjoner som jevnlig tas opp i forbundet, og som er aktuelle i de fleste organisasjoner. Balansen mellom et stort og sterkt sekretariat og frivillige tillitsvalgte er både vanskelig og viktig å finne ut av for en organisasjon i vekst. Samtidig ønsker utvalget å overordnet drøfte forbundets medlemstilbud.

Profesjonalisering av forbundet

Hyperions sekretariat består i dag av 5 ansatte, i tillegg til at arbeidsutvalget (Leder, nestledere og generalsekretær) er frikjøpte og jobber sammen med sekretariatet på kontoret. Generalsekretæren leder sekretariatet og har det daglige arbeidsgiveransvaret. Sekretariatet har vokst de siste årene, etter som at forbundets økonomi har blitt bedre, og arbeidsoppgavene har blitt større. Sekretariatet står i dag for store deler av forbundets drift, medlemstilbud og medlemskontakt.

En slik utvikling i organisasjonen fører til at de tillitsvalgtes rolle endres. Sentralstyrets rolle handler i større grad om strategiarbeid og overordnet ansvar etter som at sekretariatet tar over flere av de praktiske oppgavene knyttet til drift og prosjektgjennomføring. Det finnes både positive og negative konsekvenser av denne utviklingen. Et sterkt og kompetent sekretariat kan gjøre forbundets drift og medlemstilbud mer profesjonell og forutsigbar, og lar sentralstyret konsentrere seg om andre viktige oppgaver som strategiarbeid og langtidsprosjekter. På den andre siden kan det også føre til at forbundets sentralledd føles fjernt fra medlemsforeningene, og at de tillitsvalgte ikke opplever å ha den samme kontakten med medlemmene som man kanskje hadde tidligere. Det kan også føre til at sentralstyret opplever manglende styring og deltakelse i utformingen av nasjonale prosjekter.

Hyperions Generalsekretær er leder for sekretariatet og har det daglige ansvaret for økonomi og personal. I tillegg er Generalsekretæren en tillitsvalgt valgt av Landstinget sammen med Sentralstyret. Generalsekretærens rolle kan derfor være litt vanskelig å forstå.

Hyperion har tidligere diskutert hvorvidt man bør gå over til en modell med ansatt Generalsekretær. Denne saken ble blant annet diskutert i representantskapets første møte i 2017, hvor representantskapet uttrykte at en slik endring kunne være positivt for forbundet. Samtidig er dette en sak som bør sees i sammenheng med en videre profesjonalisering av forbundet.

En ansatt Generalsekretær vil ha et tydeligere mandat og en klarere rolle, spesielt i forhold til Sentralstyret og andre tillitsvalgte. Man kan også sørge for mer forutsigbarhet og kontinuitet i organisasjonen ved å ansette noen på, for eksempel, et 3-årig åremål heller enn å ha et valg hvert år. utfordringene ved en slik endring er mye det samme som ellers om man profesjonaliserer organisasjonen i større grad, nemlig at Generalsekretæren kan miste noe av kontakten med medlemsforeningene og kjennskapen til miljøet. En ordning med ansatt Generalsekretær blir stadig vanligere i andre organisasjoner.

Utvalget ønsker også å diskutere frikjøpingen av de andre tillitsvalgte i arbeidsutvalget. I dag er styreleder frikjøpt i 100%, mens begge nestlederne er frikjøpt i 40%. Alle frikjøpte tillitsvalgte har arbeidskontrakter og generalsekretæren er deres nærmeste overordnede innenfor arbeidstiden. Denne ordningen fører til at spesielt nestledervervene har en noe uklar stilling. Man er både tillitsvalgt og ansatt, som er to forskjellige roller som kan være utfordrende å skille fra hverandre - både for den tillitsvalgte selv, men også for generalsekretær som arbeidsgiver og for de andre ansatte på kontoret. I tillegg legger denne ordningen arbeidsoppgaver på nestlederne som utvalget mener ikke er særlig hensiktsmessig, som arkivering, fiksing av IT-utstyr, og andre arbeidsoppgaver knyttet til drift av kontoret. Dette er oppgaver som bør ligge hos sekretariatet, og ikke hos tillitsvalgte. Det er få mennesker som stiller til valg til en nestlederstilling for å drive med forefallende kontorarbeid. Nestledervervene bør heller rettes mot organisasjonsbygging, ledelse og representasjon.

Utvalget mener også at frikjøpingen av styreleder er svært viktig. Leder av Hyperion er forbundets frontfigur og har en viktig rolle som representant i møte med andre organisasjoner, politikere, media og samfunnet forøvrig. I tillegg driver leder et viktig oppfølgingsarbeid av generalsekretær og sekretariatet på vegne av styret som er overordnet arbeidsgiver i forbundet. Det er også viktig at leder og generalsekretær har muligheten til møtes og snakke sammen daglig for å utføre sin oppgave som den øverste ledelsen av forbundet.

Anbefalinger fra utvalget

Utvalget kommer ikke med noen videre anbefalinger under denne delen. Landstinget 2018 vedtok overgang til ansatt generalsekretær og en endring i frikjøpsordningen på

nestlederne i tråd med utvalgets anbefaling. Den tidligere anbefalingen fra delrapporten lød som følger:

Organisasjonsutvalget anbefaler at Hyperion går over til en modell med ansatt Generalsekretær på åremål. Det vil gjøre Generalsekretærens rolle tydeligere ved å klargjøre at generalsekretær svarer til sentralstyret, og ikke landstinget som han idag er valgt av. Det vil også være med på å sikre bedre kontinuitet i arbeidet forbundet gjør. Det kan oppstå en vanskelig balanse i maktforholdet mellom styret og generalsekretær når begge er valgt av landstinget.

Organisasjonsutvalget anbefaler også at forbundets nestledere ikke frikjøpes på samme måte som i dag, men heller mottar kompensasjon for det arbeidet de legger ned i forbundet. Nestledernes arbeidsoppgaver bør spisses mot organisasjonsbygging, ledelse av sentralstyret og representasjon. Det er ikke hensiktsmessig at tillitsvalgte bruker store deler av tiden sin på administrativt kontorarbeid. Styrets leder bør fortsatt frikjøpes som i dag, men bør i større grad jobbe med strategi og representasjon.

Oppsummering og veien videre

Organisasjonsutvalget har med dette avgitt sin rapport. Utvalget har gjennom 2018 diskutert utfordringer og løsninger knyttet til Hyperions organisasjonsstruktur. Blant annet har vi sett på organisasjonsform, maktfordeling og demokrati, og profesjonalisering.

Utvalget mener at Hyperion er en spennende organisasjon og har et større potensial som kan realiseres dersom man gjør endringer i organisasjonsformen, som å gå over til en særforbundmodell, gjøre endringer i maktfordelingen mellom sentrale organer, og ytterligere profesjonalisere virksomheten. Med alle disse forslagene følger det også utfordringer, og det er derfor viktig at forbundet og dets medlemsforeninger tar seg tiden til å diskutere denne delrapporten grundig.

Vi foreslår at forbundet går over til en særforbundmodell, hvor Hyperion fungerer som en paraplyorganisasjon for flere særforbund som spisser seg mot hvert sitt interessefelt innenfor de fantastiske fritidsinteressene. Da vil arbeidet innenfor kompetanseheving, støtteordninger, politisk påvirkning og nettverksbygging kunne målrettes mot hvert interesseområdes prioriteringer i langt større grad enn i dag. Vi foreslår også at forbundet gjør endringer i de demokratiske organene, ved å fjerne representantskapet og gjøre noen endringer i rammene rundt Landstinget. Mange av representantskapets oppgaver i dag bør heller legges til sentralstyret. Hyperion bør også videre profesjonalisere driften ved å ha en ansatt generalsekretær, et større og mer profesjonelt sekretariat, og man bør endre frikjøpsordningen for nestlederne. Disse endringene vil medføre et tydeligere skille mellom de ansattes oppgaver og de tillitsvalgtes oppgaver, og vil tydeliggjøre den valgte ledelsens rolle som representanter for de fantastiske fritidsinteressene i Norge.

Utvalget ønsker at denne rapporten skal danne grunnlag for en videre diskusjon i forbundet og for mulige endringer som bør gjennomføres. Vi håper at forbundets sentralledd, regionslagene og medlemsforeningene vil bruke tid på å diskutere innholdet i denne rapporten.

Vi ønsker forbundet lykke til med det videre arbeidet.